

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Полтавська обласна державна адміністрація (Україна)
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Університет Гренландії (Гренландія)
«1 грудня 1918 р» Університет Альба Юлія (Румунія)
Сучавський університет імені Штефана Маре (Румунія)
Інститут транспорту та зв'язку (Латвія)
Бургенландський університет прикладних наук (Австрія)
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (Україна)
Київський національний університет будівництва та архітектури (Україна)
Національний університет «Запорізька політехніка» (Україна)
Львівській державний університет фізичної культури імені Івана Боберського (Україна)
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Україна)
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (Україна)
Сумський державний аграрний університет (Україна)

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

07 листопада 2024 року

Co-funded by
the European Union

Полтава
2024

СЕКЦІЯ 1
ІННОВАЦІЇ В УМОВАХ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ЕКЗОГЕННИХ ВИКЛИКІВ ТА
ЗАВДАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ
КООРДИНАТ

(INNOVATIONS IN CONDITIONS OF EXTREME EXOGENOUS CHALLENGES AND THE TASK OF
SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE IN THE EUROPEAN COORDINATE SYSTEM)

УДК 005.1:001.8

Гришко В.В., д.е.н., професор
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)

МЕНЕДЖМЕНТ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ
АСПЕКТ

Розвиток сучасних економічних систем супроводжується глобальними викликами, які мають суттєвий вплив на менеджмент і обумовлюють потребу у розкритті суперечностей впливу цих процесів на їх адміністрування. Зокрема, тенденції соціально-економічного розвитку України в умовах воєнного стану свідчать про проблему обмеженості фінансових ресурсів, радикального переформатування логістики та логістичних ланцюгів, зростання вартості всіх ресурсів, необхідності впровадження системи антикризового управління, зростання ролі безпекових заходів, постійного управління змінами та потребу у здійсненні оптимізації всіх процесів на основі цифрових рішень, розвитку системи штучного інтелекту, дистанційних технологій роботи, електронного врядування тощо. Все це, в сукупності впливає на ефективність процесу менеджменту на всіх рівнях управління у соціально-економічних системах будь-якої форми власності. Ефективність будь-якої діяльності не можлива без відповідної методології, яку розуміємо як регулятивно-діяльнісну систему, що інтегрує в собі теорії і методи, категорії, принципи, норми, цінності, парадигми, весь арсенал методів впливу. Це поліфункціональне утворення, що виступає як спосіб діяльності спрямований на її організацію і реалізацію, що буде ефективним за умови якщо використовується творчо з урахуванням динамічних змін обставин і ситуацій в зовнішньому і внутрішньому середовищах, превалюванні нелінійних зв'язків і не функціональних залежностей між факторами впливу на об'єкт управління.

Методологія – це вибір методів управління, наукових підходів з урахуванням виду менеджменту: стратегічного, тактичного, оперативного, інноваційного, корпоративного, антикризового, проектного, маркетингового, самоменеджменту. Наприклад, розробка стратегії і тактики менеджменту вимагає різної методології. Якщо в розробці стратегії, що є найважливішою характеристикою сучасного менеджменту, головним є мета – бачення майбутнього, то розробка тактики – вибір шляху руху до мети з урахуванням конкретної ситуації. Тактика передбачає врахування тих обставин, які неможливо врахувати при розробці стратегії. Тактики бувають різними: вичікування, агресивності, маневрування, маніпуляції, пресингу. Маємо враховувати особливості методології залежно від об'єкту управління: загальне лінійне керівництво; оперативне управління виробництвом; управління трудовими ресурсами і соціальним розвитком; організація праці і зарплата; управління матеріально-технічним забезпеченням і маркетингом; управління капітальним будівництвом; управління фінансовими ресурсами і обліком; управління зовнішньоекономічною діяльністю; управління господарським обслуговуванням і діловодство; охорона праці і техніка безпеки.

У практичній діяльності не існує універсальних рішень і рекомендацій. Є тільки об'єктивні тенденції, фактори, проблеми, методи, принципи. Тому, методологія сучасного менеджменту вимагає індивідуального і творчого підходу не лише до менеджменту в цілому, а й до всіх його функцій зокрема. Так для функції «планування» необхідними є методи

екстраполяції, регресійного аналізу, побудови сценаріїв, факторного аналізу, формування дерева проблем. Для функції «мотивація» – оплата праці, преміювання, кар'єрний ріст, участь в прибутках, навчання за рахунок організації, різні види морального заохочення. Для функції «контроль» – методи бухгалтерського обліку, методи статистики, оперативний контроль, методи зворотного зв'язку. Для функції «організування» – адміністративні, економічні, соціально-психологічні методи. Значного різноманіття методів вимагає ключова функція менеджменту – підготовка, прийняття і реалізація управлінських рішень. Це, зокрема, методи постановки проблеми, методи розв'язання проблеми, методи вибору оптимального рішення, методи організації виконання прийнятого рішення.

Систематизуючи і узагальнюючи відомі нам дефініції поняття менеджмент, беручи за основу ключову ознаку – соціальне утворення, враховуючи глобальні виклики і реалії сьогодення, можна зробити власне визначення поняття сучасний менеджмент: творчий процес застосування релевантної управлінської методології по забезпеченню ефективності спільної діяльності людей. Спрощено – процес забезпечення ефективності спільної діяльності людей. Аргументуємо складові такого визначення. Чому процес управління, а не система? Тому що будь-яку організацію можемо розглядати з позицій статички або динаміки. В першому випадку це система, в другому – процес: послідовна зміна дій. Сама по собі система не може діяти ефективно. Визначальним є головний процес управління – розроблення, прийняття та реалізація управлінських рішень, що передбачає процес інформаційного забезпечення. Процесний підхід змінює поняття структури організації, основним елементом стає процес. Чому саме спільна діяльність людей? Тому що, на наш погляд, це є ключовою, сутнісною ознакою поняття організація, ознакою без якої це поняття втрачає свою ідентичність. Інтегруючим фактором об'єднання людей в організацію є досягнення певної мети і розуміння, що диференціація і інтеграція їх праці дасть синергетичний ефект. Синергія – сумарний ефект, який полягає в тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво перевищує ефект кожного окремого компонента у вигляді їх простої суми.

Отже, сучасна парадигма менеджменту формується на основі діалектичного розвитку, аналізу й відбору найефективніших технологій менеджменту з урахуванням нових соціально-економічних реалій і розвитку менеджменту як науки, спрямованої на продукування нових знань. Цей процес не втрачає актуальності, що є підґрунтям для продовження досліджень в цьому важливому напрямі.

УДК 314.748

Смутчак З.В., д.е.н., професор
*Навчально-науковий інститут менеджменту та психології
ДЗВО Університет менеджменту освіти
(м. Київ, Україна)*

ВТРАТИ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ ЗА УМОВ ВІЙНИ

Найважливішим чинником довгострокової конкурентоспроможності та зростання країни є науковий людський капітал. Варто зазначити, що людський капітал є мобільним, і екстремальні події, такі як війни, економічні спади та стихійні лиха, часто спонукають талановитих людей переїжджати в місця, які пропонують більшу безпеку та привабливіші умови. Еміграція, особливо під час війни, може бути привабливим варіантом для вчених. Російська агресія завдає втрат українській науці ще з 2014 року після окупації Криму та частини Донецької й Луганської областей, коли українські заклади освіти, які опинилися в окупації, втратили свої матеріальні надбання, частину персоналу, були змушені евакуюватися та перебудувувати свої відносини зі студентством [1].